

Van de politiek naar het politieke

Dirk Holemans

Ze ligt alweer even achter ons: de 'moeder der verkiezingen' van 25 mei 2014. Terecht ging de maanden ervoor veel aandacht in het publieke debat naar de partijprogramma's. En meer dan voorheen ging het terug over inhoud, welke visie de verschillende partijen hebben op de toekomst van onze welvaartsstaat. Het socio-economische stond centraal met als positief effect dat het communautaire de andere thema's niet langer overschaduwde. Waar het amper over ging was het ecologische vraagstuk, alsof de klimaatwijziging bijvoorbeeld nog niet bezig zou zijn.

Het is goed dat de samenleving, de media, het middenveld en uiteraard de politieke partijen zich gefocust hebben op de inzet van de verkiezingen. Dat mag ons echter niet meteen doen besluiten dat onze samenleving een hoog democratisch gehalte heeft. Democratie is zo veel meer dan om de zoveel jaar een bolletje kleuren. Twee zaken zijn hier minstens aan de orde.

Ten eerste is de macht van nationale, maar ook regionale regeringen uitgehold in het kader van de neoliberale globalisering. Zoals de Heinrich Böll-Stichting in een studie aangeeft, wordt onze wereld in feite geregeerd door een honderdvijftig (semi-)private mondiale spelers. In tal van sectoren, of het nu geneesmiddelen of voedsel is, hebben een vijftal multinationals 90% van de markt in handen. Deze vaststelling mag echter niet leiden tot een antipolitieke houding: de parlementen, en zeker het Europese, blijven cruciaal om deze uitholling van de democratische besluitvorming terug te draaien. Als Europees parlements lid Bart Staes en zijn groene fractie erin slaagt om voldoende collega's te overtuigen om de nieuwe zadenwetgeving, een voorstel van de Europese Commissie op maat van de multinationals, terug naar af te sturen, dan toont dit dat de komende jaren naar de werking van de parlementen en parlementsleden te kijken: gaan ze blind, zoals de voorbije decennia, macht afstaan aan bijvoorbeeld private handelsrechtbanken, verbonden aan vrijhandelsakkoorden, of eisen ze terug hun legitieme macht op waardoor ze terug greep krijgen op de onzekere wereld waar extremisme en populisme goed gedijt?

Ten tweede mogen we politiek nooit verwarren met het politieke. Gaat het eerste over het land besturen, dan omvat het tweede de vormgeving van onze samenleving, het streven naar een totaal andere maatschappelijke ordening, voor mij het project van de sociaalecologische samenleving. En om mensen en groepen warm te maken voor het politieke is er nood aan *politiserende* projecten, die telkens vertrekken van wat we wenselijk vinden als toekomst, en niet wat nu binnen de huidige context haalbaar is. Zoals verschillende bijdragen in dit nummer tonen, is het verheugend vast te stellen dat meer en meer organisaties uit het middenveld zich terug herpolitiseren, niet louter beleids-adviserend werk willen doen, maar terug de bakens in de samenleving willen uitzetten.

En zowel voor de parlementsleden als de actoren binnen de civiele samenleving geldt dezelfde opdracht: onze samenleving heeft terug nood aan hoopgevende emancipatorische maatschappijvisies en –projecten, die toekomstgericht zorgen voor meer ecologische duurzaamheid en sociale rechtvaardigheid in onze wereld. En daarbij mogen ze zich niet laten leiden door wat vandaag haalbaar is. Het vizier moet op de toekomst gericht zijn, gemotiveerd door wat de geschiedenis ons aanreikt. Toen de progressieve econoom Riccardo Petrella door *De Groene Amsterdammer* in 1998 werd gevraagd of zijn politiserend ideaal van een mondiale welzijnsstaat niet ‘utopisch’ was, antwoordde hij:

‘Laten we eens op een rijtje zetten wat honderd jaar geleden onhaalbaar werd geacht. Telt u even mee: het algemeen kiesrecht, de achturige werkdag, het stakingsrecht, de algemene ziektekostenverzekering, het pensioen, de oudedagsvoorziening, gratis algemeen onderwijs, afschaffing van de kinderarbeid en het recht van vrouwen op betaalde arbeid. En er zijn er vast een paar die ik vergeet. Allemaal zogenaamd utopische eisen, maar ze zijn allemaal werkelijkheid geworden.’

De les die Petrella ons hier meegeeft, is dat vormgeven aan een andere samenleving mogelijk is, maar dat het gaat om een langdurige strijd vanuit een duidelijk toekomstperspectief. Of zoals ze in mei ’68 al wisten: wees realistisch, vraag het onmogelijke.